

Література

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. N 2341-III. Дата оновлення: 16.01.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Саградян М. Убивство у стані сильного душевного хвилювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 5. С. 250-254. URL : <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.5.46>.
3. Вереша Р.В. Сильне душевне хвилювання: поняття та кримінально-правове значення. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1 (13). С. 182-193.
4. Лакатош В.В. Кримінальна відповідальність за умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання. 2014. С. 255-259. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/>.

Нікіта Сергійович Коваленко – студент III курсу Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Науковий керівник: Артем Євгенович Голубов – доцент кафедри права Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»,
кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ЩОДО ПОСИЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПЕРЕШКОДЖАННЯ ЗАКОННИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТА

Доступ до інформації згідно зі ст. 34 Конституції України є конституційним правом людини, яке передбачене і гарантоване державою. Це право, окрім іншого, є ключовим інструментом у боротьбі із протиправними діями, зокрема з корупцією. Так, журналісти, що ведуть розслідування, та представники громадських організацій можуть використовувати право на доступ до інформації, щоб виявляти та викривати протиправні дії та допомогти викоринити їх. Через це в Україні питання діяльності засобів масової інформації (далі – ЗМІ) та їх представників, якими є журналісти, питання активізації такої діяльності, є дуже важливим та з кожним днем все актуальнішим.

Однак, слід зазначити, що через активну свою діяльність журналісти часто зазнають порушення їх прав, як особистих, так і прав, наданих їм для виконання їх професійних обов'язків. Приміром, за даними експертів Інституту масової інформації в Україні протягом 2019 року було зафіксовано 243 випадки порушень свободи слова, з яких 172 випадки стосувалися фізичної агресії проти журналістів (для порівняння: у 2018 році було зафіксовано менше порушень свободи

слова – 235 випадків). Таку сумну статистику можна пояснити тим, що оскільки журналісти висвітлюють інформацію для широкого загалу і в інтересах всього суспільства, то звичайно не всі особи – суб'єкти журналістських розслідувань хочуть, щоб люди знали правду про їх діяльність та її наслідки. Це може бути з різних підстав. Через таке небажання або навіть страх викриття і починається застосування з боку таких осіб різних незаконних засобів впливу на журналістів.

Якщо аналізувати судову практику, яка є доступною з Єдиного державного реєстру судових рішень, то можна виокремити такі основні форми перешкоджання законній професійній діяльності журналіста:

1) високопосадові чиновники або представники органів влади та місцевого самоврядування намагаються впливати на журналістів шляхом їх переслідування (як безпосередньо, так і опосередковано) для того, щоб перешкоджати виконанню ними їхніх професійних обов'язків;

2) вилучення на незаконних підставах зібраних, опрацьованих та підготовлених журналістом матеріалів і технічних засобів, якими він користується у професійній діяльності, з метою не допустити подальшого розповсюдження певного матеріалу, інформації.

Однак, слід зауважити, що з боку держави необхідно взяти всіх можливих заходів, щоб забезпечити дотримання національного і міжнародного законодавства, яке ратифіковано Україною, у цій сфері (ст. 19 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права та ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод). Адже вказані акти фактично визначають та закріплюють право як кожного громадянина України, так і народу України, знати не тільки просто інформацію, а саме правдиву та об'єктивну інформацію.

Таким чином, наразі постає питання посилення захисту прав журналістів, над яким держава повинна працювати і запропонувати не тільки демократичні варіанти його рішення, а головне – ефективні та дієві. І одним із таких засобів є кримінально-правовий захист законної професійної діяльності журналіста. Зокрема прикладом таких кроків стало ухвалення у 2016 році Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо удосконалення захисту професійної діяльності журналістів». Однак, як засвідчили наведені вище статистичні дані, на жаль, він не виявився достатньо ефективним засобом захисту професійної діяльності журналістів.

Тому, для посилення захисту здійснення законної діяльності журналістами буде доцільно внести зміни до Кримінального кодексу України (далі – ККУ). Ці зміни мають стосуватися двох аспектів. По-перше, посилення кримінальної відповідальності осіб, які порушують права журналістів та ЗМІ, шляхом підвищення санкцій відповідних частин ст. 171 ККУ. На наш погляд, та відповідальність, яка встановлена у законодавстві наразі, не є співрозмірною із завданою шкодою журналістам або ЗМІ, що призводить до дуже частих випадків

порушення їх прав. Приміром, слід у ч. 1 ст. 171 ККУ змінити санкцію, а саме збільшити розмір штрафу, який наразі становить до 50 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, від 150 до 300 неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Також доцільно змінити санкцію ч. 2 ст. 171 ККУ і встановити штраф від 200 до 500 неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Також частиною третьою цієї статті слід охопити дії, передбачені не тільки ч. 2, а й ч. 1.

По-друге, враховуючи значну частку в структурі дій, якими порушується право журналіста на заняття законною професійною діяльністю, саме випадків фізичної агресії проти журналістів, доповнити ст. 171 ККУ частиною четвертою та п'ятою, які б передбачали особливості кримінальної відповідальності за умисне заподіяння журналісту чи його близьким родичам побоїв, легких, середньої тяжкості або тяжких тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням журналістом службових обов'язків. Ці норми були б спеціальними стосовно ст.ст. 121, 122, 125, 126 ККУ, передбачаючи підвищену кримінальну відповідальність осіб, які б вчинили вказані дії щодо журналістів.

Отже, підбиваючи підсумки, вважаємо, що наразі у демократичній державі діяльність журналістів та ЗМІ є однією з найважливіших, тому що завдяки їй населення України може завжди мати доступ не тільки до останніх новин, а й доступ до правдивої та об'єктивної інформації про діяльність високопосадовців, представників органів влади та місцевого самоврядування. Тим самим діяльність журналістів та ЗМІ забезпечує дотримання в країні режиму законності та дію засади верховенства права, а відповідно їх діяльність підлягає належній охороні з боку держави.

Лілія Сергіївна Маківська – студентка III курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Людмила Михайлівна Соловйова** – старший
викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського
національного університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛІВ ОВС ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Діяльність підрозділів ОВС з розслідування кримінальних правопорушень спрямована на вирішення завдань кримінального судочинства, що на сьогодні є неможливим без злагодженої спільної роботи слідчих та інших підрозділів ОВС. Лише за допомогою взаємодії між різними підрозділами ОВС при розслідуванні та розкритті